

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 24 januari 2023

Onderwerp: Kapitaalbehoefte Alliander

Kenmerk: 1966754/1969099

Bijlagen:

Brief Alliander d.d. 28 november 2022

Afsprakenkader kapitaalbehoefte regionale netwerkbedrijven

Brief aan Tweede Kamer d.d. 28 november 2022

1. Inleiding

Alliander is het grootste Nederlandse regionale netwerkbedrijf voor het transport van elektriciteit en gas. Alliander is medio 2009 voortgekomen uit de splitsing van de N.V. Nuon in enerzijds Nuon Energy (thans Vattenfall, het productie- en leveringsbedrijf) en anderzijds Alliander (het netwerkbedrijf). Het werkgebied van Alliander omvat de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland (noordelijk deel), Gelderland, Flevoland en Friesland.

De aandeelhouders in Alliander zijn dezelfde publieke partijen als voorheen in het ongesplitste Nuon. De Provincie Noord-Holland heeft een belang van 9,16% in het aandelenkapitaal van Alliander. Andere grootaandeelhouders zijn de provincie Gelderland (44,4%), de provincie Friesland (12,6%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). De kleinere aandeelhouders zijn verschillende gemeenten in het verzorgingsgebied van Alliander.

In verband met de oplopende kosten van de energietransitie heeft Alliander haar aandeelhouders in 2021 gevraagd om een bedrag van € 600 miljoen als lening ter beschikking te stellen, waarbij de lening over enkele jaren zal worden omgezet in aandelenkapitaal. De provincie Noord-Holland heeft een lening van afgerond € 55 miljoen verstrekt, overeenkomend met de omvang van haar belang.

Naast dit beroep op de aandeelhouders is Alliander vanaf 2021 in gesprek gegaan met de Staat over een mogelijke bijdrage van de Staat aan het versterken van het eigen vermogen van Alliander. Deze gesprekken zijn samen met de andere grote netwerkbedrijven Enexis en Stedin gevoerd.

In november 2022 heeft dit geleid tot het opstellen van een Afsprakenkader kapitaalbehoefte regionale netwerkbedrijven (**hierna: Afsprakenkader**) tussen de drie vennootschappen en de Staat. In dit Afsprakenkader zijn de voorwaarden en condities van een mogelijke toekomstige

aandelenparticipatie door de Staat in de vennootschappen opgenomen. Het Afsprakenkader is als bijlage bij deze voordracht gevoegd.

Op 28 november 2022 hebben de minister van Financiën en de minister voor Klimaat en Energie de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het Afsprakenkader. Deze brief treft u eveneens aan bij de bijlagen.

In deze voordracht zullen wij u nader informeren over de inhoud en achtergronden bij dit Afsprakenkader.

Alliander heeft de goedkeuring van haar aandeelhouders nodig voor het aangaan van het Afsprakenkader. Wij zijn voornemens in te stemmen met de gevraagde goedkeuring. Alvorens wij dit besluit kunnen nemen, leggen wij u hierbij, op grond van de artikelen 158 en 167 van de Provinciewet onze bevindingen voor, opdat u in staat wordt gesteld wensen en bedenkingen bij het voorgenomen besluit ter kennis van ons te brengen.

2. Doelstellingen

Noodzakelijke versterking van het elektriciteitsnet

Alliander is verantwoordelijk voor vrijwel het gehele regionale energienetwerk in Noord-Holland. Het huidige elektriciteitsnetwerk staat enorm onder druk; in een groot aantal gebieden in Noord-Holland zijn problemen om verbruikers aan te sluiten (met name in Noord-Holland Zuid) en om energie-opwekking (zon en wind) aan het net te koppelen (met name in Noord-Holland Noord).

Het elektriciteitsverbruik zal de komende jaren sterk toenemen. In de Systeemstudie Noord-Holland uit 2019 is berekend dat het verbruik in 2050 zal verdubbelen tot verviervoudigen. Door de energietransitie zal bijvoorbeeld een deel van de woningen overschakelen van gas naar elektrische verwarming met warmtepompen, de industrie zal veel meer elektriciteit gaan gebruiken in plaats van gas en een groot deel van de auto's gaat elektrisch rijden. Maar ook economische groei en toename van het aantal woningen zal een groei van het elektriciteitsverbruik veroorzaken. Daarnaast neemt de duurzame opwekking van energie sterk toe.

Door de toename van opwekking van elektriciteit en het elektriciteitsverbruik moet de transportcapaciteit op de elektriciteitsnetten worden uitgebreid. De capaciteit zal de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld. Dit leidt tot enorme investeringen in het netwerk. PricewaterhouseCoopers heeft op 15 april 2021 een rapport uitgebracht over de totale investeringsbehoefte van Tennet en de drie grootste regionale netbeheerders (waaronder Alliander). Geschat wordt dat het een bedrag betreft van ruim € 100 miljard aan investeringen in elektriciteit en gasleidingen tot 2050. De jaarlijkse investeringen in het elektriciteitsnetwerk verdubbelen hiermee ten opzichte van de afgelopen tien jaar.

De investeringen van Alliander zijn noodzakelijk om de doelstellingen van de energietransitie te realiseren. Zonder deze investeringen is het niet mogelijk de duurzame energie-opwekking aan te

sluiten en de elektrificatie van woningen, industrie en mobiliteit te realiseren. Ook de provincie heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen uit het Nationale klimaatakkoord (2019).

Methodiek financiering

Alliander opereert in een gereguleerde markt, dat betekent dat zij (door haar 100% dochter Liander) een wettelijke taak heeft als netbeheerder in een bepaalde regio. De werkzaamheden vloeien voort uit wettelijke bepalingen in de Elektriciteitswet en de Gaswet.

De kosten van die werkzaamheden worden bij burgers, bedrijven en andere gebruikers in rekening gebracht via een opslag op de energierekening. De hoogte van die opslag wordt periodiek vastgesteld door de ACM in methodebesluiten. In de methodebesluiten legt de ACM voor de komende vijf jaar de methodiek vast voor het berekenen van de inkomsten die netbeheerders mogen ontvangen. De tarieven die de netbeheerders mogen rekenen zijn gebaseerd op deze toegestane inkomsten, vastgesteld op het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.

Doordat gewerkt wordt met deze vaste methodiek voor de tarieven, ontstaat een probleem met fors toenemende investeringen, zoals met de energietransitie. De kosten van de investeringen worden over een termijn van 40 jaar uitgesmeerd, maar de jaarlijkse uitgaven van de netbeheerder nemen sneller toe dan de uitgestelde inkomsten. Alliander vangt dit gat op met extra leningen op de kapitaalmarkt, maar hieraan zit een grens gezien de financieringseisen die worden gesteld door de ACM.

Dat betekent dat Alliander het eigen vermogen moet versterken. Alliander heeft drie methoden voor versterking benoemd:

1. Besparingen binnen de eigen bedrijfsvoering, waardoor het resultaat toeneemt;
2. Aanpassingen van de tariefstructuur of Rijksdeelname in Alliander;
3. Minder dividend voor de aandeelhouders of een kapitaalstorting door de aandeelhouders.

Het voorliggende Afsprakenkader geeft invulling aan de Rijksdeelname in Alliander.

3. Inhoud Afsprakenkader

In het Afsprakenkader zijn de processtappen opgenomen die moeten worden doorlopen voordat de Staat als aandeelhouder in Alliander zal toetreden.

De eerste stap is dat Alliander de Staat informeert over een toekomstige kapitaalbehoefte. Daarna wordt een toetredingsverzoek gedaan. Vervolgens wordt onderhandeld over een concept-Participatieovereenkomst. Na goedkeuring door alle betrokken partijen (waaronder de aandeelhouders van Alliander) kan een Staatsdeelname in Alliander worden gerealiseerd.

In de bijlagen bij het Afsprakenkader zijn over een drietal onderwerpen nadere afspraken gemaakt:

1. Governance
2. Waardering
3. Kapitaalbehoefte

Deze onderwerpen worden hierna kort toegelicht. Voor een volledig overzicht is het Afsprakenkader met de bijlagen toegevoegd. In de brief van Alliander van 28 november 2022 is eveneens een toelichting opgenomen.

1. Term sheet Governance

De volgende afspraken zijn gemaakt ten aanzien van de zeggenschap na een eventuele toetreding van de Staat:

- Een statutenwijziging vereist in principe voorafgaande goedkeuring van de Staat;
- De Staat neemt deel aan het Groot-aandeelhoudersoverleg (GAO);
- Er zal ten minste twee keer per jaar worden gesproken over de belangrijke onderwerpen binnen Alliander;
- Er wordt een nieuw RvC lid benoemd met een financieel profiel. Deze benoeming vereist goedkeuring van de Staat;
- Alliander zal een jaarlijks Financieringsplan maken, welke met het GAO zal worden besproken;
- Alliander zal periodieke financiële rapportages voor het GAO maken;
- Er worden nieuwe afspraken gemaakt over het dividendbeleid;
- Het GAO zal worden geconsulteerd over een herziening van de strategie van Alliander;
- Alliander zal periodiek rapporteren over het behalen van MVO-doelstellingen;
- Alliander zal een jaarlijkse rapportage over de aanwending van het gestorte kapitaal maken;
- Alliander zal jaarlijks een lange-termijn investeringsplan opstellen, met een horizon van tien jaar. Dit zal worden besproken met het GAO;
- Voor grote investeringsbesluiten gelden in bepaalde situaties vetorechten voor de Staat of de andere aandeelhouders;
- Voor benoemingen en beloningsbeleid worden nadere regels afgesproken;

- Er zal elke zeven jaar een evaluatie van het aandeelhouderschap plaatsvinden.

2. Term sheet Waardering

In de Term Sheet Waardering worden afspraken gemaakt over het proces om tot een faire, marktconforme waardering van Alliander te komen op het moment dat de Staat voornemens is kapitaal (bij) te storten. Er geldt een zware inspanningsverplichting voor de Aandeelhouders en de Staat om op bestuurlijk niveau, al dan niet bijgestaan door een onafhankelijk procesbegeleider, tot een wederzijds acceptabele emissieprijs te komen.

3. Term sheet Kapitaalbehoefte

In de Term Sheet Kapitaalbehoefte worden afspraken gemaakt over het bepalen van de Kapitaalbehoefte, het opstarten van het proces. Voordat een toetredingsverzoek gedaan kan worden, dient Alliander op basis van het Afsprakenkader de kapitaalbehoefte en de dekking daarvan door de Staat redelijkerwijs zoveel mogelijk beperken, onder andere door:

- (i) te inventariseren of en in welke mate bestaande aandeelhouders bereid zijn om additioneel kapitaal te storten;
- (ii) te inventariseren of in welke mate provincies en/of gemeenten uit het verzorgingsgebied van Liander bereid zijn om aandeelhouders te worden, en
- (iii) de eventuele mogelijkheden voor de verkoop van de activiteiten buiten Liander en de wenselijkheid daarvan te onderzoeken.

De gevolgen voor de Provincie Noord-Holland zijn vooralsnog gering. Pas als de Staat onder de genoemde condities als aandeelhouder gaat toetreden tot Alliander zullen de afspraken over de Governance in werking treden.

Door een toetreding van de Staat zal in principe een verwatering (verkleining) van het Noord-Hollandse aandelenbelang in Alliander optreden, gegeven de in 2021 uitgesproken wens om niet verder in Alliander te investeren. De hoogte van de verwatering hangt af van het door de Staat te storten bedrag, in relatie tot de waardering van Alliander op dat moment.

De grootaandeelhouders van Alliander hebben zich de afgelopen maanden bij de gesprekken over het Afsprakenkader laten bijstaan door KPMG (financiële deel) en Houthoff advocaten (juridische deel).

Alliander zal de komende weken een aantal voorlichtingsbijeenkomst voor raads-en statenleden organiseren. U kunt hieraan deelnemen voor meer inhoudelijke informatie over het Afsprakenkader.

De data voor deze voorlichtingsbijeenkomsten zijn:

Dinsdag 7 februari van 19.00 tot 20.30 uur

Woensdag 22 februari van 19.00 tot 20.30 uur

Woensdag 8 maart van 19.00 tot 20.30 uur

U kunt zich hiervoor aanmelden door een e-mail te sturen naar: aandeelhouders@alliander.com.

4. Proces en procedure

Wij zijn voornemens in april 2023 in te stemmen met het voorstel om de directie van Alliander te machtigen tot het aangaan van het Afsprakenkader.

Na uw besluitvorming zullen wij een definitief besluit nemen over het uitbrengen van onze stem in de aandeelhoudersvergadering van Alliander.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 24 januari 2023;

gelet op de artikel 158 en 167 van de Provinciewet;

besluiten:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten om als aandeelhouder in Alliander in te stemmen met het besluit tot verlenen van goedkeuring aan de Raad van bestuur van Alliander tot het aangaan van het Afsprakenkader kapitaalbehoefte regionale netwerkbedrijven en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier